

КРАЉЕВО — Коста Јашић, рев.

УАДНИЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

УРЕДНИШТВО
МИНИСТРАЦИЈА
У ШТАМПАРИЈИ
ГУТЕНБЕРГ

Број 5 пара

Изазе сваки дан

Обезбеђење од глади

Збирање плодова је отпочето и продужиће се до октобра. Невоља је једна — а она ће се показати и на количини и на каквоћи пољопривредних производа — што никаква организација није изведена ни у овоме послу, као што ће није било ни у сетви. Још већа је невоља што се ништа неће урадити да сабрали плодови послуже исхрани народа, него ће се пустити да буду предмет разбојничке спекулације немилосрдних Шајлока. Влада је за „слободну трговину“, која, у овим приликама невоље народне и искључене конкуренције, није ништа друго до слобода отмице и плачке: нагнан невољом — сељак ће морати Шајлоцима продавати своје производе у бесцење; нагнан оскудицом животних намирница — народ ће бити принуђен те исте производе папreno плаћати оним бездушницима који ће имати фактички монопол у својим прљавим шакама.

Господи у Влади, у првом реду господи у Министарству Народне Привреде најлакше је безбрижно седети, варсопати вукте и издавати проблематичке дозволе за извоз и увоз; много их не мора брига за народом који је бачен у изванредно стање, већ га остављају небринуте као да је у редовним приликама. Они се и не осврћу на предлоге који се чине у јавности да се благовремено предузму кораци за обезбеђење народне исхране, као што не помажу ни на моралну одговорност коју су примили на себе заузимајући државну управу и водећи један дуги рат...

Па, ипак, и ако свесна дубоке равнодушности и небриге оних који владају, јавност је дужна и својој савести и народу ради којег постоји и чије јој добро на срцу лежи, да понавља те предлоге. Ако се господи, и при свеколиком њиховом понављању, не хтедну кренути, од ове акције јавности ће бити бар та вајда: што ће после толиких опомена одговорност Владина бити у толико већа и што ће оптужба противу ње бити сидније подупрте. Наши су посланици, као што се види из њихова предлога што га на другом месту доносимо, већ са своје стране учинили и благовремену и озбиљну опомену; нама остаје да још, са своје стране, додамо: да је организацији и извођењу овога посла потребно одмах, сместа приступити са свом вољом, озбиљношћу и преданошћу, коју овај добри и предобри народ

заслужује чак и кад на њу не би имао права!

Дабоме, највећу бригу треба покловити организацији збирања плодова и онемогућавању да они постану предмет бездушне, разбојничке спекулације: они треба да постану заједничка имовина целог народа ради исхране целог народа.

Тако исто је потребно припремити довољно горива (дрва и угља). Ако се то не уради — огромне масе света ће се на зиму мрзнути а друге ће се скупим и прескупим горивом снабдевати на уштрб исхране.

Ти су услови данас у рукама Владе а не народа: Влада је извела народ на границу, па је она дужна постарати се о њему о чему се, у редовним приликама, сам народ старао.

Али је она исто тако дужна и да из иностранства набави у довољним количинама све остале животне намирнице и потребе, пошто је ратним приликама онемогућена нормална трговина и конкуренција.

Ако Влада не одговори овим својим дужностима, онда ће масе народне управо готово сам народ бити доведен у очајан положај и бити бачен у разбојничке кавце спекуланата. Али, нека не мисли да ће и тада моћи бити безбрижна као до сада: мукама и трпљењу има краја!

НА БРЗУ РУКУ

„Специјални кореспондент из Букурешта“

Данашњи рај донео је Србији један кулозитет. То је: „специјални кореспондент из Букурешта“. Сваки наш буржоаски лист има бар јо једнога, таквог; а неки, боже, и по два...

Дужност „специјалног кореспондента из Букурешта“ лака је и проста. Он има:

1. Да јавља недељно једанпут како је Румунија стиувила у рај (разуме се, уз Четворни Споразум).

2. Да јавља недељно три пута како су Руси прешли у контрарафанзиву и убили 500.000 Немаца (у шри раје укључно).

3. Да јавља недељно пет пута како је Таке Јонеску одржао колосалан и дашле незапамћен митинг у корист Србије.

4. Да јавља сваки дан како су Немци, у превеликој глади, почели јести већ и своју децу и како је сам цар Вилем смазао, уз салајлу са кромширом, свих шест својих синова па се сад мисли да ли да скрца и седмог, кронпринца, свога љубимца, или да га остави у животи а он сам да умре од глади.

Кад бих нешто био посланик, одмах бих предложио измену Устава од 1903 са оваквом формулацијом:

„Члан 1.

У Србији не сме више бити: Племња, киџера, ловаца, коморџија и специјалних кореспондентата из Букурешта“.

Купујте и читајте „Радничке Новине“

Треба се побринути за зиму

Корак наших посланика

Наши посланици, другови Лајевић и Кацеровић, упутили су јуче Средишњом Одбору писмен акт о овим садржини:

Приближује се зима као оштра сабља, а рат можда неће бити брзо свршен; може се би, евентуално, ретегнути и преко целе зиме.

Да не би крајња невоља притисла сиротво сеоско и варошко становништво, потребно би било да Средишњи Одбор дотичном гасподом Министрима предузму мере:

1. Да се сеоском становништву обезбеди исхрана;

2. Да се за вароши благовремено набави довољно дрва и угља и резервину довољне количине исхране;

3. Да се становни по варошима појединце и да се у њима учини правилан распоред, те да се многобројни део становништва не злопати;

4. Да се благовремено из иностранства увезе довољна количина соли, жижица, петролеја, колонијалне робе и разноврсних неопходних потреба.

Износимо пред Средишњи Одбор овај предлог благовремено.

Пред састанак Рајхстага Социјалистичка акција за Мир

Како јављају телеграми, пошто ће се скоро отворити Немачки Рајхстаг, у Берлину су учестале седнице парламентарних фракција.

Нарочита се живост осећа у социјал-демократској фракцији која се спрема да развије најживљу акцију за Мир а против рата.

Због тога је заказан читав један низ седница парламентарне фракције са Главном Партијском Управом.

Стање у Грчкој

30 милиона динара месечне штете од блокаде!

Атињски лист, Le Messenger d'Athènes у броју од 30 јуна овако слика положај Грчке:

Данашње министарство је министарство које је тучено на изборима, и у целини и у појединостима. Гунарис није у стању да изађе на крај са тешкоћама данашње ситуације. А тих тешкоћа нема само једна или две.

Положај земље постаје сваки дан све несрећнија, а сваки нам дан смањује могућност за закључење зајма. Такав зајам може се наћи само на пијаци Споразума. Али Споразум није више пријатељски расположен. Контрола коју врше његове ратне лађе не допушта нам употребу једног нашег легалног права: то је један акт непријатељства који дава грчку трговину. Од тога ми имамо штете најмање 30 милиона месечно. Додајте томе још и ганање Грка у Турској, и ви ћете видети колико тешка питања има да реши Грчка.

Неодређеност у Бугарској

Ко у клин, ко у плочу!

Нејасноћ бугарске политике траје и даље, пише јучерања Дума. Неки од министара, а нарочито г. Добри Петков, отворено, у партијским циркуларима са својим потписом и у листу Нов Век, изјашњују се отворено за једну политику бесне русофобије и безусловне оданости Аустрији и Немачкој.

Други министри се уздржавају, а сам министар председник, г. Др. Радославов, изјашњује се двосмислено. Последњих дана, он је пред кореспондентом америчке телеграфске агенције Associated Press и Тана дао врло љубазне изјаве за Четворни Споразум. Међутим, насупрот прописима најелементарније пристојности и политичкога такта, у владином листу Народни Права јављају се чланци и нотце који потпуно демантују изјаве г. Радославова и политику коју нас он уверава да води.

Све те двосмислености и нејасности убијају много углед владе, па разуме се и Бугарске. У политичким круговима преовлађује мишљење да је већ одавно наступило време да се учини крај свима оријенталским врдаламама. Нисмо ми Бугари ти који можемо надлагати друге.

Борбе око Цариграда

Све зависи од утврђења Аци-Баба

Како пише специјални кореспондент парискога листа Illustration-a, Роберт Воше, освојење Дарданела зависи највише од заузимања Аци-Бабе, ката 216. Са тога виса Турци највише ометају савезничку војску: Французе, који се налазе десно, и Енглезе, који се налазе лево. Фронт је био дугачак око осам километара а дубок седам километара.

Успеју ли савезници да заузму Аци-Бабу, они ће тада моћи употребити своју артиљерију да униште све турске позиције које се простиру до Килиџ Бахра према Чанак-Кале, где су Дарданели најужи и где су најјача унутрашња утврђења.

Један турски официр је казао: „У Цариград ви можете ући кад год охете; али никада нећете моћи да заузмате Аци-Баба“. Због тога савезници напрежу све своје силе да заузму тај вис.

Коме да се верује?

Сигурна обавештења наших листова!

Јутрошња Трибуна доноси ово: „500.000 убијених и рањених. Телеграм Трибуни. — Рим, 7 јула. По информацијама које су апсолутно аутентичне Аустријанци су у борбама пред Лублином имали преко 500.000 рањених и убијених“.

А јутрошњи Гласник тврди ово: „Ових дана се има очекивати велика борба код Лублина, којом ће се решити питање источног фронта“.

У једној сличној прилици, велики француски дипломата Талеран, кад су га запитали шта мисли о двема вестима које се пронеле о једној истој ствари али које су биле сасвим супротне, одговорио је ово:

Можда је ова истинита, а можда је она истина: — што се мене тиче, ја не верујем ни у једну ни у другу. Кад год чита наше буржоаске листове, човек мора да се сети ових паметних Талеранових р...

Аутомобилска чета Добровољци из Америке

Заузимањем г. г. Ђорђа Тревелана, књижевника из Лондона и М. Пупина, почасног консула Србије, у Њујорку је образована чета аутомобилских добровољаца. Њу сачињавају 25 љака са Колумбија универзитета и 25 Срба досељеника у Америку. Чета је снабдевена са 25 лаких аутомобила и свом опремом (шатори, кујна итд.) за самосталан живот. Она стиже ово дана у Србију да се стави на расположење нашим грађанским и војним властима. Чета ће вршити пренос болничарског и санитарског материјала, као и пољопривредних ствари и других потреба у крајеве, које је опустошила аустријска војска. За набавку ових аутомобила приложили су: „Комите оф Мерси Њујорк“ 150.000 долара. Српски Пољопривредни Одбор 50.000 динара. Српска Народна Одбрана у Њујорку 2500 долара. Г. В. Валори вођа је чете и њен административни управитељ. У чети су и две Американке, госпођица Ана С. Мичел и једна болничарка. Оне ће спремати кујну у логору.

Студенти Америчани остаће у Србији до почетка идуће школске године (15. септембра по новом). Они сви знају руковати аутомобилима. За време свога бављења у нашој средини, они ће обучити Србе, који долазе с њима, руковањем аутомобила. После свога одласка у Америку, чета ће уступити све аутомобиле, са осталим материјалом у својину српског друштва Црвеног Крста.

ИЗ ДАНА У ДАН

Није државни одбор већ војна власт. — Из Државног Одбора нас уверавају: да он није непосредно куповао пумпе о којима је јуче било речи, већ преко војне власти.

Побеснела свиња. — Има у Нишу једна велика свиња. Неки чудним случајем носи и крштено име. Поп је погрешно па га прозвао: Миливоје Теодосијевић.

Његова рупчага, то је она чарапарница преко пута кафане Рвски Цар, у Обреновићевој улици. Из ње се времена на време излети и нападне понекога. Тако је јуче измлатио ни крива ни дужна једног малог дечка што продаје Радничке Новине, Бенадића. А насрће својом прљавом њушком и на друге, нарочито на социјалисте.

Ми ово износимо на јавност прво ради тога да се мирни пролазници клоне ове свиње која је побеснела због јулских врљина; друго због тога да полиција поведе о њему рачуна те или да му натакне рогу око врата или да га отера у општински одбор; и треће ради тога да му ваши другови и читаоци упамте добро име те да никад више не кроче својом ногом у његову рупчу што се зове чарапарница.

Синдикални преглед

Савез опанчарских радника. Пододбор у А. Паланци, отпочео је рад и изабрао управу: Председник Милосав Петровић, секретар Петар Чупић, благајник Лука Лазаревић, чланови управе: Властимир Јевтић, Мијанло Стефановић, Данило Урошевић, Аранђел Остојић, Милош Тирић. Надзорни одбор: Радисав Марковић, Мијанло Ж. Стефановић, Стеван Јовановић.

ФЕЛТОН

Вечерња сет

Када данак бели свету „збогом“ каже, И нестане сунца, небо се замрачи, Тад птице заћуте а цвеће се згледа, Као да се пита: „Шта ће то да значи?“

— „О, птичице лепе, и ти, цвеће мило, Нека вас не мучи радозналост клета! Појаве вам ове протумачит могу, Но скривено нек је од пакосног света!“

Слушајте ме, дакле, и памтите добро: Што се сјајно сунце Западу већ клони, Значи да је сито неправде на свету; Одлази да сузе у потојај рони!..”

Тад на моје речи обарају главе И цвеће и лепе птичице на грани; А несташни ветар пакосно се смеје, Као да ми даље говорити брани...

„А зашто се плаво небо мрачи?“ Стидљиво ме из бокова саса; А ваздух трепера око моје главе Од сасиног болног, јецајућег гласа.

На ово питање одговарам тужно. — „Ово плаво небо мрачи се баш за то, „Што свет и не мари за сјајност његову, „Већ ужива кад му сија сребро, злато!“

„Већ ужива кад му сија сребро, злато!“ — Одзива се ехо из оближњег дуга, — Па исчезне нагло... И све немо ћути Док цвеће и птице не освоји туга

И не бризну у плач који срце цепа... А са блиског храма звона тужно звоне, Мешајућ се с плачем... И то тако траје Док у море суза вече не потоне...

Мала

Шала и спрдња

Универзална медицина

Прва краљевско-српска повлашћена бунда Крста Цицварих, види само једно зло у свету: Јевреје, и само један лек од зла: антисемитизам. То је решење друштвеног питања, што је спас за Човечанство, што је универзална медицина.

Помоћу Јевреја он објашњава свако зло и у Србији. Јевреји су, као нација, по његовој дубокоумној теорији, извор свеколике корупције и прљавштине. Разуме се, да се човек мора насмејати на ту полицијско-провокааторску логику.

Има Јевреја који су за презирње: има их доста; има их много и у Србији. Многи од њих збиља врше гадне шпекулације, многи од њих учествују у прљавим лиферицијама, многи од њих беже од војне обавезе: ми смо први, много раније од Балкана, и открили те њихове лоповлуке. Да, али настаје питање: кога треба више мрзети; да ли те Јевреје који помоћу свога капитала жаре и пале како оће? или пак оне Србе по министарствима, по командама, по царинарницама, и по осталим надлежностима који, купљени јеврејским парема, допуштају тим ђифтама да раде шта оће? Да ли су одвратнији Јевреји који куљују власт и савест? или ови Срби који за бакшиш продају своју власт и своју савест? И да ли би ти Јевреји могли куповати власт и привилегије да им ови Срби не продају и власт и привилегије? Шта би могао Левин да нема за својим лежим као потпору Србе из Министарства финансија и кабинета? и шта би могао Меламед да није имао за покровитеља шефа економског одељења министарства војног, пунокрвног Србина? И ко је ту главни кривац? и где је извор зла? и на кога треба направити своје стреле?

Здрава памет каже: на цивилне и војне власнике (који су највећим делом Срби). Крста каже: на Јевреје као народ па били они богаташи или сиромаси — и док напада Јевреје, он за то време пева лакејске химне свима власницима и властима у Србији, не изостављајући ту чак ни Полицију која је толико позната са своје корупције!

Еј Крсто, еј будало: тако су мислили још и они Запорошци из Гогољевог Тарас Булба пре неколико стотина година!

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

(ТЕЛЕГРАМИ ПРЕС-БИРОА)

СИНОЊНИ ТЕЛЕГРАМИ

Огорчене борбе код Буга: одбијено 10 немачких напада за један дан

Петроград, 5 јула. — Главни генералштаб саопштава: *Битка између Вивле и западног Буга до стигла је 4 јула крајњу јачину. Наше трупе са храброшћу и ујорношћу одбијају непријатељско надирање у правцу Лублина. Непријатељ је, вршећи нападе на целом фронту, концентрисао своје главне снаге у области Вилколаца, где смо у шоку дана одбили преко 10 напада. Велике масе немачких трупа напале су у шоку дана наше трупе на левој обали Вјешица. Непријатељ је успео овде да напредује ка северу у области Издебна код Красностава. И поред претрпљених губитака наше трупе јуначки су одбиле помајне непријатељеве нападе, кога су поштом гониле до Цозно у ноћ. На десној обали Вјешица непријатељ је 3 јула имао врло велике губитке у шоку својих напада на наше положаје на реци Волицы, где су пред нашим рововима лежале читаве гомиле непријатељевих леишва.*

Повлачење од Пшасниша

Петроград, 5 јула. — Одбили смо непријатељев напад северно од Шавли. Немачка офанзива у правцу Пшасниша, која је вођена на широком фронту, нагомила нас је да заузмемо положаје ближе Ниреву. На то нас је нагомила потреба да гвдишимо своје снаге на левој обали Пшасне, што смо извршили без гвдишва.

Један успех на Дњестру

Петроград, 5 јула. — На Дњестру смо у шоку дана 3 јула постигли веома значајне успехе према непријатељским трупама, које су прешле реку. У шоку дана смо забили око 2000 аустријских заробљеника са 8 митраљеза.

Аустријанци потопили талијанску крстарицу

Букурешт, 6 јула. — Из Беча се јавља службено: Један наш подводни брод потопио је јужно од Дубровника италијанску оклопну крстарицу „Бувейе Гарибалди“, која је потонула за петнаест минута.

Стање на осталим фронтовима

Петроград, 5 јула. — На фронту села Грабовјец—Берешће непријатељ је вршио огорчене нападе 3 и 4 јула и после понављаних јуриша на бајонет освојио само два рова наше две чете.

Између Гучаве и Буга одбили смо многобројне непријатељеве нападе и истерали смо га из Метелинске шуме.

На Бугу, код Вилколице, Целонце Коњопи непријатељ је 4 јула покушао да пређе на десну обалу реке, али смо га успешним против-нападом одбили. У области Рига—Шавли непријатељева офанзива на Тукум—Алтауц наставља се. У тим правцима су 4 јула вођени бојеви. Сем многобројне коњице учествовала је и пешадија са обе стране.

Источно од села Подољани задобили смо за време једног срећног напада 500 немачких заробљеника са 9 официра и 7 митраљеза.

Опсадно стање у Преторији

Преторија, 5 јула. — У целом југозападу проглашено је 9 јуна опсадно стање.

На Кавказу

Петроград, 5 јула. — Коминике кавкаског генералштаба од 3 јула. — У приморској области долазило је до пушкарања. На фронту Коп—Кормучце наставља се огорчена борба. Наше трупе су потукле Турке код Коплеса и нагоиле их у дивље бегство; заплениле су 4 топа. На осталом фронту нема промена.

Уништен немачки аероплан

Париз, 7 јула. (Радиограм). — Један наш авијатичар погонио је један непријатељски аероплан и оборио га митра-

љезом. Апарат је сав у пламену пао у немачке руке код Соасона. Наша артилерија је и остатке апарата уништила.

ЈУТРОЊНИ ТЕЛЕГРАМИ

Потопљена турска товарна лађа

Петроград, 6 јула. — Саопштење генералштаба кавкаске војске од 4 јула. — У приморју канонада. Наш моторни чамац потопио је турску товарну лађу.

Турци немају муниције

Париз, 7 јула. — Француска штампа доноси телеграм из Атине преко Лондона да је код Турака велика оскудица у муницији, и да су тога ради влада Немачке и Аустрије решене да предузму крајње енергичне мере према Румунији да добију допуштење за провоз муниције која је намењена Турској. Владе двеју царевина спремају ноту која ће имати облик ултиматума. Трупне аустро-немачке скупљају се сад на румунској граници, да би се учинио притисак на букурешку владу пре него што би се предао ултиматум. Изгледа, да ће турска војска на Галипољском Полуострву ускоро бити у врло критичном положају. Ако Турска ускоро не буде добила велике количине муниције, отпор галипољске војске брзо ће бити сломијен. Муниција која сада тој војсци стоји на расположење биће исцрпена за петнаестак дана а производња двеју турских фабрика, које дају по 500 граната дневно, апсолутно је недовољна да подмири потребе ове војске. Међутим, не може се сигурно рећи да ли Немачка и Аустрија озбиљно смерају да употребе силу или само распострју узбудљиве гласове да би узнемирале румунско становништво и олакшало рад немачких агената у Румунији.

ОГЛАСИ

Приватна Гимназија — у Нишу —

По нарочитој дозволи г. Министра Просвете и Црк. Послова и ове године отварамо школу за спремање ученика. Спремању како приватне, тако и редовне ученике гимназија и осталих школа, из свију разреда и из свију предмета.

Над почасну наредбу скрећем ученицима који имају да полагају виши технијски испит или који други испит, у наредној школској години.

У школи ће радити петнаест дипломираних професора. Над радом и васпитањем ученика обратиће се нарочито строга пажња. Сиромашни ученици, поред часова, добијају бесплатно: све учебнике и сва потребна учила. Ученицима са стране осигуравам интернат. Хонорар незнатан. — Плаћа се у напред.

Скреће се пажња родитељима да због недовољности локала пожуре са уписом.

Курс страних језика.

Под дирекцијом ове школе налази се и курс за учење страних језика. Дипломирани професори који су провели дуго времена на специјалном изучавању ових језика, даваће часове из: Руског, Француског, Енглеског, Талијанског и Чешког (граматика, синтакса и конверзација).

За даме и децу нарочито практична метода. AUX ÉTRANGERS: leçons particulières de la langue serbe, (grammaire, syntaxe et conversation). — S' adresser: a la rédaction „Radnitche Novine“.

У гимназији и на курсу предавања почињу закључно 20 о. м.

Упис се врши сваког дана од 10—1 сах. и од 5—7 сах. по подне у гради „Зелене Гимназије“ — Обреновића улица.

Директор школе Душан Пејовић

Тражи се служитељ. Управи Државне Статистике потребан је служитељ са платом од 75 до 90 динара месечно, без стана. Служитељ има бити писмен, да није војни обвезник и да има исправу о добром владану.

ПОТРЕБАН је један КАЗАНЦИСКИ радник преко седамнаест година. Награда добра. Обратити се на адресу: Цени Никодићу, казацији. Неготин. 2—3

5—6 АВАЏИСКИХ РАДНИКА потребни су радни Радомира Ивановића и Друга у Чачку. Зарада добра, рад сталан. 2—5

Наш син и брат
Чедомир Р. Мајсторовић
студент филозофије
преминуо је после дуже боловања 17 ов. мес. Јављамо ову тужну вест сродницима и пријатељима покојником.
Ожалошћени: Ранко Мајсторовић; мати, Љубица; браћа: Милош и Михаило. 1—3